

HAITALLISET VIERASLAJIT

25.3.2025 Loviisa

Miia Korhonen
Luontoturva ky
www.luontoturva.fi

Mikä on vieraslaji

- **Vieraslaji:** Laji, joka on levinnyt luontaiselta levinneisyysalueeltaan uudelle alueelle ihmisen mukana joko tahattomasti tai tarkoituksella. Kaikki vieraslajit ei ole haitallisia
- **Haitallinen vieraslaji:** Laji, joka aiheuttaa selkeitä haittoja alkuperäislajeille, ihmisille ja ympäristölle
- **Tulokaslaji:** Laji, joka on äskettäin (parin viime vuosisadan aikana) itse levinnyt maahan ilman ihmisen apua, esimerkiksi ilmastonmuutoksen seurauksena.

Mitä haittaa voi olla vieraslajeista

- Maailmanlaajuisesti haitallisten vieraslajien arvioidaan olevan keskeisin syy viimeaikaisiin kasvi- ja eläinlajien sukupuuttoihin
- **Ekologiset haitat** syrjäyttää jonkin alkuperäisen lajin, yksipuolistaa lajistoa, tämä voi vaikuttaa alueen hyönteistöön sekä hyönteisiä syöviin eläimiin – muutoksia luontotyypeissä. Uusia tauteja, tuholaisia.
- **Taloudelliset haitat** torjuntakustannukset, vaikutus kiinteistöjen arvoon, tuotantotappioita viljelyssä ja metsänkasvatuksessa
- **Terveydelliset haitat** esimerkkinä jättiputki
- **Sosiaaliset haitat** vaikutukset alueiden virkistyskäyttöön
- Ja koska vieraslajit aiheuttavat haittaa Suomessakin puututaan lajien leviämiseen laissa. Vieraslajilaki ja –asetus.

Miksi kiinteistön omistajan / haltijan täytyy tiedostaa vieraslajien asiaa?

Vieraslajilaki ja -asetus määrittelee haitalliseksi luokitellut lajit ja toimenpiteet mitä kiinteistönomistajan täytyy tehdä

EU:n vierasluettelon tai **kansalliseen vieraslajiluettelon** kuuluvaa haitalliseksi säädettyä vieraslajia ei saa tuoda Suomeen EU:n ulkopuolelta eikä myöskään toisesta EU-maasta. Lajia ei saa kasvattaa eikä myydä tai markkinoida. Lajin päästäminen ympäristöön on kielletty.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) valvoo EU:n vieraslajiasetuksen ja kansallisen vieraslajilain ja -asetuksen noudattamista

luonnoturva.fi

Kansallinen vieraslajilaki määrittelee myös kiinteistön omistajan ja haltijan huolehtimisvelvollisuuden

- 4 § Kiinteistön omistajan tai haltijan on huolehdittava kohtuullisista toimenpiteistä kiinteistöllä esiintyvän unionin luetteloon kuuluvan tai kansallisesti merkityksellisen haitallisen vieraslajin hävittämiseksi tai sen leviämisen rajoittamiseksi, jos haitallisen vieraslajin esiintymästä tai sen leviämisestä voi aiheutua merkittävää vahinkoa luonnon monimuotoisuudelle taikka vaaraa terveydelle tai turvallisuudelle.
- <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20151709>

Mitään vieraslajia ei saa päästää leviämään luontoon

- Mitään vieraslajia ei saa pitää, kasvattaa, istuttaa, kylvää tai muulla vastaavalla tavalla käsitellä siten, että se voi päästä ympäristöön (vieraslajien riskienhallintalain ympäristöön päästämisen kielto 3 §)
- <https://vieraslaajat.fi/info/i-783>

VIERASLAJIEN LEVIÄMISEN VÄYLÄT

Ihminen
Koneet
Maa-ainesten käsittely
Eläimet
Virtaava vesi
Puutarhajäte
Kasvien vaihdot
Kasvien käytön huomiot

Mistä kasvualusta on peräisin?

Jättiputken haitat

- Terveydelliset haitat, valolle herkistävä kasvi. Kasvineste iholla yhdessä auringonvalon kanssa voi aiheuttaa palovammankaltaisia oireita
- Herkimmät voivat saada iho- tai hengitysoireita jättiputken hajustakin
- Estää muiden kasvien kasvua
- Yksipuolistaa lajistoa
- Leviää nopeasti siemenestä vallaten isoja alueita
- Levitessään voi vaikuttaa kiinteistöjen arvoon
- Alkuperäisen kasvillisuuden häviäminen tai väheneminen voi vaikuttaa alueen hyönteistöön ja sitä kautta hyönteisiä syöviin eläimiin

Jättiputken torjunta

- Suosi mekaanisia menetelmiä
- Kaiva
- Peitä
- Poista kukinnot
- Käytä kemiallista torjuntaa harkiten
- Torjunnassa tärkeintä on estää siementen maahan pääsy
- El saa käyttää raivaussahaa / siimaa! Näitä käytettäessä kasvinestettä voi roiskua ja päätyä iholle
- SUOJAUDU KÄSITELLESSÄSI JÄTTIPUTKEA

Jättipalsamin haittoja

- Estää muiden kasvien kasvua
- Leviää nopeasti siemenistä vallaten isoja alueita
- Levitessään metsäalueella estää metsäpuun taimien kasvua
- Yksipuolistaa lajistoa
- Kilpailee pölyttäjistä muiden kasvien kanssa
- Voi aiheuttaa eroosiota ojien, vesistöjen varrella ja vesistöjen samentuminen voi vaikuttaa kalankutuun
- Alkuperäisen kasvillisuuden häviäminen tai väheneminen voi vaikuttaa alueen hyönteistöön ja sitä kautta hyönteisiä syöviin eläimiin

Milloin on oikea aika torjua ja miten

- Aloita torjunta ennen kukintaa tai kukinnan alkuvaiheessa
- Niitä siimaleikkurilla
- Konemurskaus / koneniitto isoille alueille
- Kitke käsin vetämällä kasvi maasta irti juurineen
- Torjunnassa tärkeintä on estää siementen maahan pääsy
- Lampaat torjunnan apuna

JÄTTIPALSAMI haitallinen vieraskasvi

LEHTOPALSAMI ei haitallinen

Kuva Jouko Rikkinen, CC-BY-NC-SA, Vieraslajit.fi

Lännepalsami, alahuuli kapea, pilkut ja väri voimakkaampia.

Kansallisesti haitalliseksi säädetty vieraslaji. Harvinainen Suomessa, esiintymiä Helsinki, Lohja, Tampere, Oulu, Raah.

Lehtopalsami, alahuuli leveä, pilkut ja väri hailakampia.

Luonnonkasvi. Rauhoitettu Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakunnissa.

Rikkapalsami

© Miia Korhonen Luontokuva.fi

Kurtturuusu (*Rosa rugosa* ja *Rosa rugosa f. alba*)-säädetty kansallisesti haitalliseksi vieraslajiksi

Kurtturuusun haitat

- Kotipihaassa ongelmaa ei ehkä huomaa, mutta kurtturuusu leviää siemenestä lintujen mukana laajoille alueille
- Kiulukat voivat kellua vedessä jopa 40 viikkoa ja päätyä virtauksien mukana uusille alueille
- Juurenpalat siirtyvät maamassojen mukana uusille alueille
- Tekee laajoja tiheiköitä, jotka estävät alueella kulkemisen ja muiden kasvien kasvua
- Yksipuolistaa lajistoa
- Alkuperäisen kasvillisuuden häviäminen tai väheneminen voi vaikuttaa alueen hyönteistöön ja sitä kautta hyönteisiä syöviin eläimiin

Kurtturuusun torjunta

- Kasvuston alasleikkaus, näivettäminen
- Koneellisesti kaivaminen, repiminen, murskaaminen
- Koneella suurimmat juurakat pois, multaa ja nurmikon siemen – jatkuva leikkaus
- Peittäminen
- Paras torjunta-aika on alkukesä, ennen marjojen muodostumista. Tällä varmistetaan, että siemenet eivät leviä
- Käytä kemiallista torjuntaa harkiten
- Leviäminen lintujen mukana estetään poistamalla kiulukat
- Mieti etukäteen minne kasvijäte / maa-aines?

Kurtturuusun tunnistus ja torjuntaohjeita löytyy sivustolta <https://vieraslajit.fi/lajit/MX.38815>

Vieraslajit.fi sivustolta löytyy tietoa kaikista haitallisista vieraslajeista <https://vieraslajit.fi/>

Akaan taajametsien vieraskasvistoon on kartoitettu alueen luontoon levinneet puutarhankasvit. Aineistoon voi tutustua osoitteessa https://vieras-cms.laji.fi/wp-content/uploads/2020/12/Vieraslajikasvisto_Akaa_small.pdf

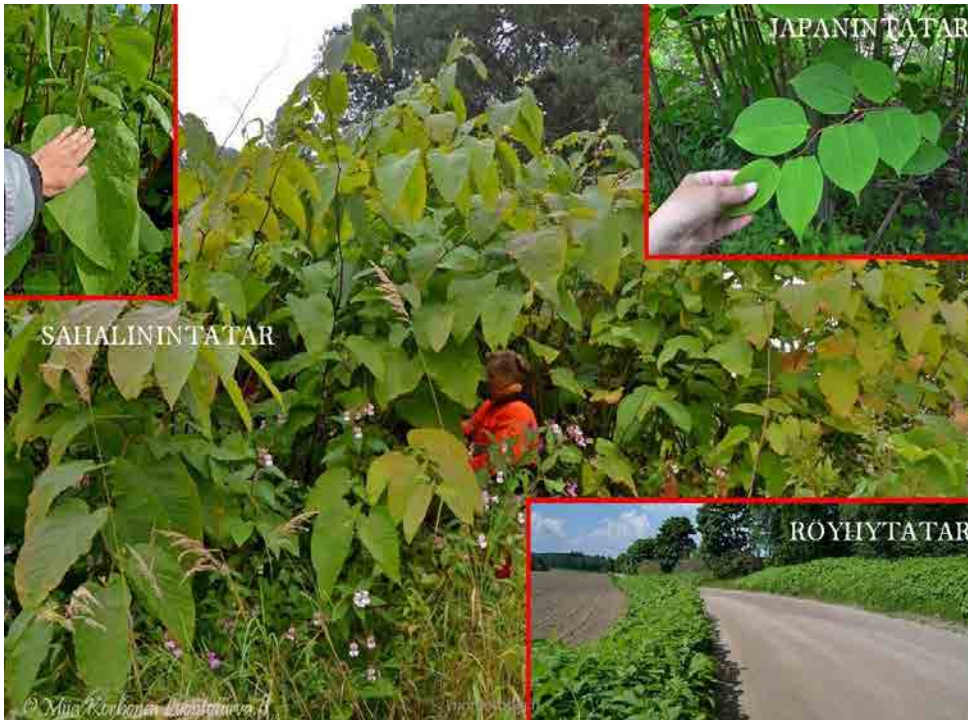

Komealupiinin haitat

- Estää muiden kasvien kasvua
- Leviää nopeasti siemenistä vallaten isoja alueita
- Yksipuolistaa lajistoa
- Ottaa juurinyströillä tyypeä ilmasta muuttaen maaperää rehevämmäksi
- Kilpailee pölyttäjistä alkuperäisten kasvien kanssa
- Päiväperhoset eivät pysty käyttämään ravinnoksi
- Alkuperäisen kasvillisuuden häviäminen tai väheneminen voi vaikuttaa alueen hyönteistöön ja sitä kautta hyönteisiä syöviin eläimiin

Milloin on oikea aika torjua ja miten

- Torju ennen siemenpalkojen muodostumista
- Niitä siimaleikkurilla pari kertaa kesässä
- Konemurskaus / niitto isoille alueille
- Kaiva yksittäiset pois lapiolla, juuret jäteasemalle
- Poista siemenpalot ja toimita ne jäteasemalle. Pienet määrät voi hävittää sekajätteen joukossa

Japanintatar ja sahalinintatar sekä näiden risteymä tartahatar ovat luokiteltu haitallisiksi vieraslajeiksi.

Huomioi, että myös ei haitallisiksi luokitellut isot koristekasveiksi tuodut tatarit, kuten röyhytatar, leviävät juurella ja voivat levitä luontoon. Mitään vierasperäistä kasvia ei saa päästää leviämään luontoon.

Tataren haitat

- Juurenpalat siirtyvät maamassojen mukana uusille alueille
- Tekee laajoja tiheiköitä, estäen muiden kasvien kasvua
- Jokien ja purojen varsilla olevat kasvustot voivat aiheuttaa eroosion lisääntymistä ja maa-aineksen kulkeutumista vesistöihin. Mahdollinen vaikutus vesistön tilaan ja kalan kuluun
- Yksipuolistaa lajistoa
- Alkuperäisen kasvillisuuden häviäminen tai väheneminen voi vaikuttaa alueen hyönteistöön ja sitä kautta hyönteisiä syöviin eläimiin
- Tietoa japanin-, ja sahalinintataresta ja näiden haitoista <https://vieraslajit.fi/lajit/MX.38240>

Tataren torjunta

- Tatar leviää juuren paloistakin, päätyy uusille alueille mm. maamassojen ja puutarhajätteen mukana
- Hankala hävitettävä syvän juuriston vuoksi
- Kaivaminen
- Peittäminen
- Kasvustojen niitto useita kertoja kesässä usean vuoden ajan
- Käytä kemiallista torjuntaa harkiten
- Opinnäytetyö japanintataren torjunnasta maailmalla
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/751782/Kauranen_%20Kaisa.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Viitapihlaja-angervo (*Sorbaria sorbifolia*)

Viitapihlaja-angervo ja sen eri muodot on säädetty kansallisesti haitalliseksi vieraslajiksi. Siirtymäaika, **säädökset astuvat voimaan 15.8.2025**. Koskee myös jalostettua lajiketta pikkupihlaja-angervoa (*Sorbaria sorbifolia* 'Sem'), mutta ei pajuangervoristeymiä kuten rusopajuangervo.

Kanadanpiisku (*Solidago canadensis*), isopiisku (*S. gigantea*), korkeapiisku (*S. altissima*) on säädetty haitalliseksi vieraslajeiksi. Korkeapiiskusta ei havaintoja luonnossa. Tarhapiiskut (*S. Canadensis*-ryhmä) eivät ole sääntelyn piirissä. https://vieras-cms.laji.fi/wp-content/uploads/2023/09/230829_Piiskut_vieraslaji_tunnistus_A3.pdf

Piiskujen tunnistuskaavio https://vieras-cms.laji.fi/wp-content/uploads/2023/09/230829_Piiskut_vieraslaji_tunnistus_A3.pdf

Haitallisiksi vieraslajeiksi luokiteltujen piiskujen haittoja

- Lisääntyvät sekä siemenistä että juurakonkappaleista
- Tuottaa paljon siemeniä
- Lämpenevän ilmaston myötä kanadanpiisku ehtii nykyään paremmin tuottaa siemeniä ja on tämän vuoksi viime vuosina levinnyt yhä tehokkaammin etenkin Etelä- ja Keski-Suomessa.
- On huomattu Euroopassa alentavan huomattavasti kasvi- ja eläinlajiston monimuotoisuutta allelopaattisia vaikutuksia eli ne voivat erittää maahan muiden kasvien kasvua, siementen itämistä sekä maaperäeliöiden toimintaa heikentäviä yhdisteitä
- muuttaa maaperän ominaisuuksia, isopiisku esimerkiksi lisää happamuutta ja vähentää kosteutta

Isotuomipihlaja (*Amelanchier spicata*)

- vieraslaji, jota ei ole säädetty haitalliseksi eli se ei kuulu kansalliseen eikä EU:n haitallisten vieraslajien luetteloon, ja esimerkiksi lajin myynti ja kasvattaminen ovat edelleen sallittuja.
- kotoisin Pohjois-Amerikasta
- suosittu aidanne- ja massakasvustoissa, 3-6 m korkea pensas
- leviää ja lisääntyy tehokkaasti sekä kasvullisesti että siemenestä, linnut levittää siemeniä
- silmut ovat viininpunaiset. Lehdet ovat 3–6 cm pitkät, sinertävän vihreät, lähes pyöreät ja reunoiltaan sahalaitaiset.
- kukkii touko-kesäkuussa valkoisin kukin, pystysuorat kukkatertut
- marjat ovat sinertävän mustat ja ne kypsyvät heinä-elokuussa
- torjunta: toistuva alas leikkaus, kaivaminen, peittäminen

Rikkakananhirssi

- Ruokaviraston ottamissa näytteissä (esim. maisema-, niittykasviseokset)
- Myös ulkomaisissa nurmikasvierissä sekä monimuotoisuuspeltojen perustamiseen tarkoitetuista siemenseoksissa
- Käyttää maaperän typpivarastoja: nurmikasveilla jopa 80 % maaperän typestä
- Tiheät ja korkeat kasvustot estävät muiden kasvien kasvua
- Hyötyy kuumista kesistä
- Allelopaattinen vaikutus
- Herbisidiresistentejä kantoja kehitty helposti
- Yksivuotinen
- Yksi kasvi saattaa tuottaa jopa 40 000 siementä
- Siemenet säilyvät 8-9 (-15) vuotta maassa itämiskykyisinä

Tietoa rikkakananhirssistä

- <https://metsastajalehti.fi/ajankohtaista/rikkakananhirssi-voi-levita-riistapelloilla/>
- <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/ajankohtaista/ruokaviraston-blogi/blogitekstit/blogi-rikkakananhirssin-torjunta-kooste-toimenpiteista/>
- <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/ajankohtaista/ruokaviraston-blogi/blogitekstit/rikkakananhirssi--vaikea-ylittaa-haitallisuudessa/>

Video tunnista ja torju rikkakananhirssi, ruokavirasto <https://www.youtube.com/watch?v=q0lfZsLm4>
<https://vieraslajit.fi/lajit/MX.41354>

Haitattomat lajit, jotka voivat muistuttaa espanjansiruetaa:
ukkoetana
metsäetana

Etanoiden tunnistuskaavio https://vieras-cms.laji.fi/wp-content/uploads/2023/08/Etanoiden_tunnistuskaavio_A3.pdf